

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожен зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016. 4-0897.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СВІДОК СЛАВИ

Нова телеграма з Рідного Краю і нова смерть. В хвилі, коли більшість читачів одержить наш часопис, спустатимуть до гробу генерала Мирона Тарнавського. Тоді ті, що були в рядах Галицької Армії, відчують, що ця сумна вістка говорить їм про те, що відійшов навіки їхній колишній начальник командант.

Особа Покійного займає передове місце у бойових змаганнях нашого народу до волі й своєї держави. Вже як австрійський офіцер, перейшов він довгу державницьку українську школу. Це він був одним з тих австрійських командантів, що їх наставляла австрійська військова влада над українськими Січовими Стрільцями (У.С.С.), щоб з тих стрільців виробити добрих жовнів, що жорстоко боролися Австрію, для неї жили і за неї вмирали. „Вишколюючи“ ось так підчинених собі У.С.С., переходив цей австрійський „штандовий“ офіцер „український вишкіл“. І перейшов його дуже скоро, бо скоро відчув серцем і душою ідеали українського стрільцтва. Як такий, не дуже то надавався Австрії на команданта У.С.С. І його усунуто.

Та прийшов час, коли ідеали У.С.С. почали здійснюватися і австрійський старшина став українським старшиною, генералом-четарем, командантом корпусу і командантом Галицької Армії в часі найбільшої її слави і найбільшої трагедії. Це в тих часах, коли Галицька Армія, позбавлена зброї й муніції, мусила відступити за Збруч. І коли з уст відступаючих, але не упалих духом стрільців понісся клич: Через Київ на Львів. Саме тоді, коли Галицька Армія, ніби розбита і побита, викресала в собі стільки нового завзяття, що почала наступ на Київ, у провіді цієї Армії був Покійний ген. М. Тарнавський. Він був свідком, як об'єдналися Галицька Армія й Армія Наддніпрянська і як створено об'єднану тої армії оперативне верховне командування: Штаб Головного Отамана. І був свідком того, як об'єднані Армії ввійшли врешті переможно у Київ.

Та Покійний був і свідком великої трагедії Української Армії, коли то її добирав тиф і коли треба було переговорювати з відвічними нашими ворогами. Вкінці дійшов до того, що мусив покинути поле бою і жити під окупантом.

Щойно кілька днів тому доносили ми, як то Покійний відбирав на Зелені Святи „мовчазну“ дефіляду від тих стрільців, що полягли в бою і поховані на львівській кладовищі. А ось тепер приходиться подати до відома, що й командант відійшов до тих своїх стрільців, що вже в гробах. Пішов і поніс з собою частину великої історії наших змагань до волі, як також велику частину великої слави, яку поніс до тих, що саме лягли на полі цієї слави. Хай же легке і щасливе буде Йому там життя між ними!

В ШУКАННІ ШЛЯХУ ДО ВЕЛИЧІ

Українська молодь у Рідному Краю шукає виходу з того важкого положення, у якому опинилася ціла наша нація. Якій її думки? Про це можна довідатися з того, що пишеться в молодечих часописах і журналах. Наприклад, журнал молодих, „Дорога“, у статті „Шлях до величчя“, покликується між іншим і на думки, що їх подавав німцем у своїх споминах відомий вождь німецьких армій, Еріх Людендорф. А писав він 1919 р., себто в хвилі найбільшого упадку і пониження німецької нації, між іншим так:

„Перед нами порожнеча. Обріхувати себе самого, балакати, покладати надію на інших, або на фантоми, відвага в самих словах, як потіха на майбутнє і безсилля в теперішності — все те нам не допоможе, як і ніколи не допомогло. Інші речі є потрібні: сміливість у думанні та мужність у діянні кожної людини, а проте безкорисне підпорядкування себе в національній дисципліні шляхом відсутності на дальший план власного „я“ — це конче вимога. Ці речі єдино можуть віддати нам народну гідність, що її відзакання є передумовою німецького воскресіння. Це заповідь перша.

„Любов до плуга і до ремесла, любов до праці та негаслива радість у творенні, залізна пильність, свобідна участь у громадському житті вкупі з уважливістю на ближнього, співділення багатого й убогого у взаємній довірі,

співділення рук і голови, що знайде своє втілення в одному обов'язку праці, свобода для чесної праці — це підвалини німецьких цінностей і передумова нового підняття. Це для нас друга заповідь.

„Німець мусить стати на новий вірний обов'язок, чесний, без внутрішньої неправди, відважний, і моральна достойність мусить його опанувати. Це третя заповідь. Слова Фіхте, що бути німцем і мати характер це одностайно, мусить наново стати правдою. Тільки це поверне в нас самопошану, і тільки через неї змоємо інших нас шанувати.

„Так життя допоможе нам наново заслужити собі Батьківщину, наповнити себе вщерть старим духом безкорисної любові до рідного краю, яка зробить нас спосібними жити для наших ідеальних цінностей, для німецької істини, для добробуту, безпеки і нової сили німецької Батьківщини, а коли цього вимагатиме доля, піти на смерть, як це зробили герої тієї недавньої великанської борні... Згадуючи наших героїв, що впали з вірою у величчя Німеччини, і що їх тепер Батьківщині так дуже забракло, вчимося по цим глибоким упадку ставитися наново німцями і бути гордими з того, що ми є ними“.

Ось ті слова, лише „Дорога“, повинні добре вбитися у пам'ять української молоді, коли вона думає про те, як піднести наш нарід і повести його до волі і слави.

ВІРА НАШИХ ПРЕДКІВ

(3 нагоди 950-ліття охрещення України).

Від візантійського письменника Проклія, що жив іше в VI столітті, довідуємося, що слов'яни-русуни поклонялися богам, який зсилав грім і блискавку. Для того ж бога ріжуть воли й інші звірі, обіцяють учинити богам і це й інше, як найде акнебудь лихо, і справді роблять так, як обіцяли. Крім того ворожать на жертвах, які приносять богам. І в IX та X столітті русини кланялися також богам вогню або грому та блискавки, що звався у них Перун. Природа, серед якої жили на-

ші предки, здавалося їм, як і іншим поганам, чимсь живим усяке живло (стихія) мало душу в собі та було богом. Із поняттям про вогонь і тепло думалося поняття про світло сонця. Між усіми слов'янами на сході сонцю віддавали найбільшу пошану. Сонце шанували під різними назвами: Хорса, Дажбога, Велеса, Ера (Яровит, Святосит, Сварожич, Радегаст у західних слов'ян).

На сонце дивилися як на доброго бога, що розураза прогнано темряву та холод, головню у відомих часах свого повороту на літо або весну. Тому то і свята свої слов'яни любили з цими поворотами сонця; наприклад, свято Купала або Ярила. Тоді то звичайно скакали через вогонь, збирали цілющі зілля, як ще і досі роблять по різних сторонах в Україні.

Крім сонця та вогню слов'яни також дуже шанували воду. У них що річка то й був бог; деякі ріки так і прозвали Бог (у Великій Україні), Буг (у Галичині). Інша назва, яку давали рікам, була Рось (у Великій Україні і досі є ріка Рось). У цьому слові було й поняття води, себто роси. Звідси й повстала назва русалок, що жили у воді. (Згадавши Проклія русалки (вілі) називає німфами). Мабути до цих богинь належала і Мокош, про що згадує літопис. Купалові й Дажбогові поклонялися як сонцю й воді. Ця вода, що паде з неба, звадалася цим останнім іменем (дош, або й дождж, як ще й сьогодні кажуть не лише у Великій Україні, а й на Гуцульщині). Що воду вважали слов'яни святою, це доказує і звичай викрадання дівчат рубками при ріках. Цей звичай у деяких слов'ян відповідав весіллю. Воді також приносили в жертву ріжні речі, як наприклад худобу й інше, головню, коли збиралися плести кудинебуду.

Грецький літописець, що описує війну князя Святослава з грецьким імператором Цимісхієм, каже, що коли греки облягли Святославове військо в місті Доростолі, русини вночі викрадалися, щоб позбавити вбитих і спалити на вогнищах. Тоді теж убивали бранців на жертву богам, а часом і жінок. Крім того приносили в жертву і малих дітей та півнів, топили їх у Дунаю. При такому похороні-жертві було звичайно багато голосіння та стогону. Грекам часом доводилося бачити між убитими і жінок, що були дозгаєні так як чоловіки та йшли в бій разом із ними.

Крім сонця та води слов'яни вважали і землю чимсь живим; називали її „Мати сира земля“. Богом вітру був Стрибог. Вірили також, що людина живе й по смерті, однак вони уявляли собі, що життя по смерті буде таке саме, як і на землі. Рай, у якому жили душі по смерті, це був якийсь зем-

ний, квітучий сад, та в ньому могли жити лише вільні люди. Жиноцтво та невольники і в рай мусили слугувати, як і на землі. Тому то був звичай разом із померлим ховати також одну з жінок; а як умирав якийсь знатний чоловік, то вбивали також невольників і ховали разом із ним. Лев Діакон, грецький літописець, описує, що русини воліли радше вбити себе, ніж іти в неволю, бо вірили, що невольник і по смерті буде невольником. Про пекло у слов'ян не було ясного поняття. Звичай палити мерців повстав тому, що би душа, як перегорить у вогні, швидше змогла дістатися до раю. Допомогали в цьому жертви, які приносили богам на могили покійника. Та здається, що слов'яни вірили також, що душа такої людини, яка не варт була нічого, повинна була насамперед перенести муки, в якомуś підземному вогні, себто в пеклі, а потім уже мала змогу дістатися до раю. Слов'яни, як і інші поганські народи, почитали також своїх предків. Богами предків були: Род, Рожаниця, Чур або Щур (пращур). Цим богам також приносили жертви. Загальною для слов'янине все, що він лише бачив довкола себе, мало душі, й усе, що мало змогу допомогти людині, вважали добрим, а що могло зашкодити — вважали злим, тому були: домовики, водянники, лісовики й інші такі.

Ріжні східні слов'янські племена не однаково почитали всіх тих богів і не однаково значині мали вони в усіх тих племенах; це залежало від характеру природи, яка була довкола кожного племені. Руське племя мало як народнього бога Перуна-громоука й іменем його присягалося у найважливіших справах. Рівний з перуном був один тільки Велес або Волос. Зпочатку був він богом сонця, а потім уже став і богом хліборобства, табунів і отар, кобзарів і гусярів і загалом у народному понятті він має світлий образ. Не так Перун. Це бог грізний, діяльний і войовничий — а переважно він помагає перемогти ворога. У Перуні відзеркалювався здебільша той бік стародавнього характеру наших предків, що відзначався енергією, відвагою та завзяттям. Для виведення якоїсь ласки від Перуна або в ознаку подяки йому приносили в жертву не тільки коні, воли й іншу худобу, але й людей. Взагалі релігійні почування наших предків не мали в собі чогонебудь дуже лютого або сумного. Це можна бачити вже зі світлий, квітчастий сад і вони любили взагалі свята та пісні, якими шанували бога Лада або Лалю; а від них походили любов і веселість. Звичайно всяка жертва кінчилася бенкетом і забавами. Жертви приносили перед ідолами, що мали людське життя; а були зроблені переважно з дерева. Місце, що на ньому стояли ідоли, певно було обгороджене і вважалося святим, а ідоли стояли в тіні липи або дуба; де люди були заможніші, мабути була і кріва над ідолами або вони стояли під шатром; перед ідолами стояли столи. На це вказують оті капища та требища, що про них згадують літописці.

Східні слов'яни мали також і жертв, що звалися ріжно: волхви, знахори, відуні, вішуні. Вони приносили жертви, ворожили, знахарювали, співали святи пісні. Нарід дуже поважав їх і шанував як слугбожих. Однак жертв не збували собі ніякого впливу на суспільні справи, як це звичайно буває (напр. у старинному Єгипті) і не мали ніколи ерархічного устрою. Мабути сам князь був не тільки вождом у війську та суддею серед свого племені, а й найстарішим жерцем, найголовнішою підпорою стародавньої віри. Як у держа-

ві князь, так у родині батько, як голова роду, виступав як жрець при приношенні жертв за рід чи родину.

У Києві напевно ще за часів Ольги почалася була боротьба між поганями та християнами, бо годі думати, щоб ті, що були дуже прихильні до старої віри, без зависти дивилися на те, як безупинно зростало число християн і як вони збиралися на молитви. Маємо вістку, що Святослав після невдалого походу став переслідувати християн і руйнувати їх церкви. Не обійшлося і без мучеників, а між ними загинув і рідний брат Святослава, Гліб. Про Ярополка маємо вістку, що він допускав усяку віру та що за його часів число християн стало зростати і закорінюватися. А вже Володимир, що виріс на півночі в Новгороді, як і його батько, був завзятий поганин; а тут ще йому погани найбільше допомогли здобути Київ. Чи так чи сяк, однак нам відомо, що в початках його володіння в Києві почитання ідолів прибрало дуже на силу, а разом із тим людські криваві жертви. Князь, як оповідає літописець, приказав зробити нового ідола Перуна та поставити його на Перуновому Горбі. Ідол був із дерева, мав срібну голову та золоті вуси. Крім Перуна поставлено ідола: Хорса, Дажбога, Стрибога, Мокоші та ще якогось то Симаргла. Перед тими ідолами княгині по черзі різали своїх синів і дочок. У Новгороді Добриня, що був там намісником, поставив також ідол Перунові і також приносив людські жертви. Стали знов переслідувати християн і вони мусили не признаватися, що визнають Христову віру.

І тоді було багато мучеників, а літопис оповідає про них ось що:

Коли Володимир вернувся щасливо з походу проти ятвягів, у подяку, звелів принести богам людську жертву. Княгині кинули жереб на своїх дітей.

Прийшла черга на одного княгиня, варяга Теодора, що був у Царгороді та вернувся звідтам християнином, однак держав це в тайні. Батько не дав сина на жертву. Нарід із сокирами кинувся на дім того християнина, обступив кругом і домагався, щоб віддав сина. Християнин став на високому ганку та став прозивати рогагство мерзотою і говорив, що є тільки один Бог, себто той, у якого він вірив. Нарід розлютився, став рубати синешні стовпи, сини впали та вбили батька й сина. Пізніше на тому місці побудував князь Володимир Десятинну церкву.

Та це були вже останні криваві прояви поганства в Києві. Тієї літ опісля, 988 року, християнська віра стала панівною в Україні.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

Бостон, Масс. — До жертв 2 папакхиди по полк. Е. Коновальці додати: А. Івашків \$1, О. Бербелєцький 50 ц.

ВІД РЕДАКЦІ

ДОПИСУВАЧАМ ДО ВІДОМА.

Щоб оминати повторювання у списках жертв ріжних збірок, а також у згадках про ріжні імпрези, свята, концерти папакхиди і т. п., прийматимемо тільки ті дописи і списи жертв, які є вислані з місцевостей просто до „Свободи“, а не іншими шляхами.

Допитався.

— Чи ця дівчина, яка тепер у вас служить, пильна й чесна? — запитав купець свого знайомого кравця. — Вона пильна, це правда, але чи чесна, то важко сказати. Я ще нпр. перед тижнем післав її до вас із рахунком за новий одяг, але вона ще до сьогодні не принесла мені грошей.

О. Луговий. Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)
Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина перша

16)

— А ви би Богу помолилися — радить командант.

— По якому? — насмішливо перепитую команданта один з прибулих з міста.

— Ну, звісно, по якому... По жидавіськи — сміється той.

— Що ви мені жидівством тичете? Мене весь кагал вірїє. Я ненавиджу їх пархїв! — ще більше іритується вихрест. — Ви на багато? — не певно питається команданта, посунивши йому другу карту.

— По банку — неважливо кидка командант і знову відліво.

— А всетаки суботу ви святкуєте?...

— Святкую суботу і неділю — оправдується вихрест. — Коли не святкуватиму суботи, жидавіський Бог гнівнїтиметься; а як не святкуватиму неділі — гнівнїтиметься християнський — пояснює поліцаї.

— Куди не кинь, то кини! — злобно всміхається командант. Вихрест тиче собі дві карти, дивиться і кидка з пересердям.

— Перебрав! А у вас скільки?

Командант показує дві десятки і знову посміхається.

— А що, казав вам помолитися до свого... Не програв!...

Той циніває склянку і з пересердям заводить, наче піп.

— Помоліться по вашому й по нашому: Отче наш, іже єси на небесах... А Борухате Аде-ноя... — Лапається по кишенях і кидкає зіпсовані карти.

— До шеляга програвся! Більше не граю!

— Соломяного воза вам прикидати? — з уклоном запитує другий прибулий поліцаї.

— Ви револьвер можете заставити — радить третій поліцаї. — Яб купив у вас...

— А я справді! — хапається вихрест тієї думки. — Може відібно своє... — А потім, поміркувавши: — Ні, а з чим же, я поміж люди піду тоді?...

Партія розбилася. Вдоволені командант з жагібним виглядом числя гроші. Сортував їх, розгладжував, дивився під світло, чи не фальшиві. Кинув кілька карбованців вихрестові.

— Чи, хахлацькі, мені не потрібні... Можете собі їх узяти... Ну, але мені виплатився вечір... Сімнадцять тисяч чотирьох корон на австрійські гроші! — хвалився задоволеній. Буде за що пару днів по-

гуляти в місті...

— Гуляти гуляти, а ось нашого Ляшука щось довго нема... Біс його десь поніс, а між у ночі маємо неабияку роботу... Вечоріє вже — звернув увагу вихрест.

— Цебо арештувати тих „українічків“? Арештуємо і вночі. Ліше чи певний той Ляшук?...

Коби не вимовився, не попередив — висказували недовіра міські поліцаї.

— Хто, Ляшук?... Він вірний від собак! — запевняв їх командант. — Ну, та й грішки за ним водяться... Я його покривав, а когдиб що до чого, то знаєте... Він скоро вернеться. По двох розідемося по хатах, а один мусить тут зістатися.

— Ми тут у селі не знаємо, де хто живе — сказав один з прибулих.

— Поділімося так: один місцевий, а один прибулий. Захопимо покищо лише трьох, тих головачів: Бабенка, старосту і Грнця Онуфрійчука. Вартоб і його арештувати, він усього верховод, і отого жовтозубого Омеланенка, а ле боює. Піп старий, поважний, ну і, як-не-як, протоверей, а той знову впливового батька має. Хоч старий Омеланенко по духу наш, не любить українців, але за сином клопотатиметься, тоді ще й нам може нагородити... А за тими трьома хахлами хто вступитиметься?.. Посидять у тюрмі пару місяців, то й усе українство з них вивітриться — пояснював командант своїм підвладним.

— Думаєте? — іронічно кинув вихрест.

— Не думаю, але певний.

Хіба не знаєте хахлацької натурі? То лише помовка є „апєртий хахол“. Хахол лише зразу новиною захоплюється, та коли відче на собі тверду руку влади, робиться тихше води, ніжче трави...

— А чи не може бути на-впаки? Арештом озлоблює селян іше більше. В селі повно зброї, можуть і нам капут зробити — сумнівався вихрест.

— Боягуз! — зневажливо сказав командант. — А я вам кажу, що духу нашого боїтись. Правда? — звернувся до поліцаїв, начеб сам не вірив сказаному.

Звідкиж нам знати? — здвинули ті плечима. — Ми ваших селян не знаємо. Прислали нас до помочи вам, не для поради...

— Арешт переведемо так, щоб ані комар носа не підточив... Попрацюймо, панове. А за нагородою діло не стане... Сам вставлюся за вас у пана старости. І памятайте одно: ліквідуючи українство серед селян, ми допомагаємо відбудові великої російської держави, є її співбудівничими — понавч підвладних.

— Та вже постараймося! — в один голос відповіли поліцаї. — Але для відваги ще випитиб трохи не шкодило.

— А по мені нехай собі яка хоче буде держава, аби мені в ній добре було. Всеодно, кому служити, аби хліб! — випалив вихрест.

— Воно так — згодилися його зверхник. — Одна лиш душа в тілі і треба й у всьому догоджувати... Не забудьте однак, що мусимо кувати залізо, поки гаряче; мусимо здушити те українство в самому зародку, поки влада в руках наших людей. Пізніше буде запізно.

— Що там розводиться! Українство, російство... Сказано арештувати, арештуємо. Скажуть стріляти, стрілятимем. На те і варта. Пиймо, панове, годі антимонію розводити! — сказав вихрест, наливши склянки.

— За успіх нашої виправи!

— На загибелі сепаратистів! — додав командант, піднявши склянку. З повними склянками захопив їх, увійшовши, Ляшук.

— То ви мене вислали, пане команданте, а тут випиваєте собі? — сказав, заздрісно поглянувши на флашки.

— Вистане ще і для тебе. Чи виконав, що до хохів?

— Так, точно! — випалив Ляшук по російському. — Все акурат.

— А ви його по що посилали? Я й не знаю — здивовано запитався вихрест.

— Це не ваша справа... Це тайна... Підвладний не може знати всіх розпоряджень, і не повинен цікавитися тим, що його не повинно обходити! — відрізав командант, а до Ляшука: — Пий, Ляшук! За роботу належить нагородо...

— Рад старатись! — знову випалив той по військовому. Вихилив одну за одною дві склянки і крякнув задоволено, обтираючи вуса.

— Тепер, панове, до роботи! — розпорядився командант. — Ви — вказав на одного з прибулих — зістанєтесь тут.

— А може я зіставсьб?... Ноги болять — попросився Ляшук.

(Далі буде).

3 ДНЯ

СУМНИЙ ОБРАЗОК.

Кажуть, що добрий образок заступить 10,000 слів. Це свята правда. А ньюйорська газета "Ворлд Телеграм" з 28. червня п. р. помістила такий образок, що заступить томи книжок. Цей образок це навіть не фотографія, а рисунок Роліна Кербія. Ось як він приблизно виглядає: Зпереду видніє велика стіна, посікана крісовими кулями. Під стіною калюжі крові. А кілька кроків перед стіною порожні гілзи з крісових куль. На стіні напис: "Ми ще ліквідуємо противників"; а з боку великий напис: "Сталін здобуває сто відсотків у советських виборах".

Ось і цілий образок. А як багато він говорить! Хоч нема на ньому осіб, а проте ви відчуваете цілу трагедію, яка скоїлась на тому місці кілька хвилин передтим. Бачите передсмертний жах на обличчях жертв московського терору, чуєте їх стогін в агонії конавання.

„СТО ВІДСОТКІВ“.

Так, Сталін здобув в останніх виборах „сто відсотків“ голосів. Большевицькі агенти по цілому світі розтрубили це як „величезну перемогу“, як „доказ“ великої „популярності“ і „любви“ до Сталіна. І розтрублюють ті речі перед цілим світом в той час, коли всі газети, включаючи їх власні, стверджують, що в Сове-тах була тільки одна виборча ліста, були тільки одні кандидати, на яких виборці — хотіли, чи ні — мусили віддати свої голоси. Як же тут не здо-бути тих „сто відсотків“? — скажіть, люди добрі.

А проте большевицькі гончі собаки по цілому світі верещать, що це „величезний успіх“, що це „доказ любови“ до Сталіна.

НАХАБНІСТЬ.

Кожному з нас у житті траплялося не раз зустрічати нахабних людей. Такі люди з безлічною нахабністю будуть вмовляти в когось, що щось є акурат так як це вони представляють. Коли ви даєте їм наочні докази, що воно не так, а інакше, то вони, замість річово заперечити ваші докази, або прийняти їх, такі далі будуть упорто твердити, що вони мають рацію. Притім вони будуть мовчанкою збувати ваші очевидні докази, плыва-тимуть на вашу святу правду і вперто будуть такі далі твер-дити, що правда по їх боці.

Цього роду нахаби розчи-слюють на те, що своїм впер-тим повторюванням вони вто-млять вас і таки силою зму-сять вас вірити в те, що вони кажуть.

НАХАБНІСТЬ МОСКВИ.

Такою нахабністю послуги-ється Москва. Вона вміє о-тверто, бесоромно твердити, що щось так, хоч ви будете мати незбиті докази, що воно не так. З хамською безліч-ністю вона буде твердити, що в Сове-тах є „демократія“, хоч рівночасно сама бесоромно признається, що за наймен-ший ухил розстрілює своїх найвище поставлених людей. І то як розстрілює! Не десяти-ками, не сотками, а тисячами що року.

З такою цинічною безліч-ністю Москва тепер запевняє про „величезний успіх“ у своїх виборах, хоч сама рівночасно признає, що в неї є система одної партії і що інших канди-датів, крім тих, що їх виставив уряд, у виборах не було. Як тут, до чорта, не витрати на „сто відсотків“?

РЕПІТ МОСКВИ.

Ясна річ, що з тих очевидних доказів Москва тільки рего-четься. Вона просто вважає

дурнем кожного, хто в її си-стемі, її науці, політичній фі-лософії хоче дошукатися якоїсь правди, якоїсь логіки. Ні, там правди нема. Ціла мо-сковська наука оперта на брехні. А хто не хоче в ту брех-ню вірити, то на те є „стен-ка“. Терором, розбишацтвом Москва старається змусити людей вірити в те, що їй по-трібно.

Той терор тепер Москва пе-ренесла і поза границі свого лекса. Схолопаванням, скрито-вбивствами вона хоче позбу-тися всіх тих людей, що від-кривають ту московську брех-ню та хочуть принести визво-лення нещасним 170 мільонів рабів, закутих у большевиць-ко-московські кайдани.

ЦЕ НЕ ПОМОЖЕ.

Та ці злочинні методи не врятують Москви. Правда, жертви падають, та вони це більше гартують український нарід, а також інші поневолені народи, до боротьби з тим мо-сковським хамством. Ми чита-ємо про завзяту боротьбу у-країнських націоналістів у Ве-ликій Україні. Вичитуємо про їх героїську боротьбу не в я-кійсь заграничній пресі, але таки в большевицьких орга-нах. Ця боротьба прийняла ма-совий характер. І коли про неї змушена писати навіть са-ма большевицька преса, не звертаючи уваги на те, що це підкопує престиж советського режиму, то це доказ, що з ди-ким московсько-большевиць-ким режимом дуже зле. Це до-каз, що той режим уже неза-баром завалиться під тягаром таки власних злочинів.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

ВІДЗВА ЖІНОК.

Центральний Комітет Союзу Українок Америки в Дітройті й Гемтрему видав відозву в справі матеріальної допомоги нищеному польською владою Союзові Українок у старому краю. Відозву підписали Анна Стецко як голова і Марія Е. Бек як писарка. У тій відозві читаємо між іншим так:

Розуміючи, що Союзові Українок у Галичині найбільш потрібна матеріальна поміч під цю пору, українські жінки міста Дітройт рішили здобути відповідні фонди, щоб дати нагоду нашим жінкам у Гали-чині провадити боротьбу за свої права та продовжувати свою корисну працю в якійсь іншій формі. Вже вислано на ту ціль \$50 з каси Центрально-го Комітету. Відділів Союзу Українок Америки в Дітройті, а \$100 вислав 16 відділів Союзу Українок Америки з Вест Сайда, Дітройт. Остатні відділи цього міста теж признають певні суми в найближчих днях. Одне сподіваємося, що й за-гал нашого громадянства, який щедрою рукою все давав на різні народні цілі, не відмовиться допомогти нам у рят-уванні нашої матерньої органі-зації.

Тому подаємо до загального відома, що члениці всіх відді-лів Союзу Українок Америки в нашому місті збиратимуть впродовж одного місяця жерт-ви на ту ціль. Свідомий украї-нець чи свідомка українка не сміють відкинути руки, яку те-пер простягає до них україн-ська жінка! Бо простягає вона руку на те, щоб рятувати на-родню твердиню, об котру розбився не один наступ во-рожої навали.

Мужна відповідь.

Селянин веде дорогою двох ослів. Прохожий панок питає його намішкують: „Гей, ви три, куди йдете?“ Селянин у та-ким самим тоні відповідає: „Попри четверто-го“.

ШКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Подає Степан Куропас.

Молодечий відділ У. Н. Со-юзу ім. Євгена Коновальця о-сновано у нас 12. червня. Зор-ганізував його дописувач при-домозі: юнаків Петра Пуци-ла, Осипа Гуміняка й Івана Івасюка, яких вибрано й у-рядниками нового відділу. Від-діл буде урядувати в парохі-яльній салі на Савт Сайді, при-вулиці Полайна. Це вже дру-гий з черги відділів У. Н. Сою-зу цього року.

Тепер, коли на українську націю в Європі сиплять уда-ри з усіх боків, найкраще від-повідно в Америці нашим воро-гам тим, що будемо тут тво-рити нові кадри У. Н. Союзу у тій вірі, що сила і зріст У. Н. Союзу є рівночасно зрос-том власних сил української нації в її боротьбі за визво-лення.

Молоді хлопці і дівчата на-полудневій стороні Шкаго! Вступайте в члени свого вла-стного молодечого відділу У. Н. Союзу і голосіться в тій справі до секретаря Петра Пу-цила, що мешкає під ч. 4732 Савт Лумис стр.

День пошаний полк. Євгена Коновальця відбувся в нас у-неділю, 12. червня. Відправле-но панахиди в греко-католиць-кій церкві св. о. Николая, пра-вославній пресв. Троїці і гре-ко-кат. пресв. Богородиці на Савт Сайді. В православній церкві на Борисайді відправ-лено панахиду ще 29. червня. На панахидах було багато на-роду, які з слезами в очах вислухали проповіді наших духовних отців. Здавалося, що на хвилину забули всі те, що нас ріжнить, бо разом усі від-дали пошану покійникові, що був виразником нашої бороть-би за визволення, і то власни-ми силами. Відійшов на вічний

Ювілей 284 відділу У. Н. Со-юзу в Іст Сейнт Луїсі, Ілл., відбувся в неділю, 5. червня б. р. Як на малу українську громаду, то ювілейне свято 15-літнього існування відділу пройшло надсподівано добре. Як усяди, так і в Іст Сейнт Луїсі народня робота спочи-ває на плечах одиниць, якими в нашому випадку є такі со-діальники, як Іван Тимкович і Іван Нашук, урядники відділу й основоположники малого, але гарного і практичного На-

ПОЛЕКШІТЬ ТІ СТРАШНІ БОЛІ РЕВМАТИЗМУ В ARIUNASOLEM

Полекша до 48 годин або нічого не коштує.

Багато людей знаходять скору, блаженну полекшу від болів і не-вигід ревматизму, неврути, люмбаго і сніжатики в цій певній реченті, званій Баруваколом. Часто до кількох годин болі устать; штивні, болучі суглоби й м'язи стають гнучкі, так, що хорий може знову радуватися життям. Не терпіть! Не ждьте! Вишліть цю оповістку до ATKINS LABORATORY, 44 EAST 63rd St., NEW YORK CITY. Пішіть \$1.85, або заплатіть поштареві, як він принесе вам Барувакол. Слідить, чи до 48 годин лік принесе полекшу, або зверніть нежитий лік і відберіть \$1.85. (Svoboda)

ЗАХАР БЕРКУТ

славна повість Івана Франка, це не романтична історія зо замерзаних днів, які читають люди, що хочуть уті-кати від важкої сучасності. Це повість для людей, що в книжках шукають нової сили до життєвої бо-ротьби

Це історична повість у найкращому розумінні цього слова, себто повість, яка розяснює нам сучасне життя, показуючи нам з того життя в зеркалі мину-лого те, чого ми не зрозуміли би, якби нам показати в зеркалі сучасного.

Ось для прикладу кілька життєвих правд, заснованих цією великою повістю великого майстра пера:

Нехай і так, що ми нещасні, але для чого мусимо ми бути зрадинками свого краю?

Навіть люди, що тужать за порядками без князів і влад, мусять для боротьби проти спільного ворога, дружнитися і еста-новляти владу.

Хто хоче, щоб інші станули за нього, той мусить стати за інших.

Коли дві віри борються зо собою, важ-нишою від кожної з них є пошана для людини іншої віри.

Люди, що для класових інтересів зра-джують рідний край, на ділі зраджують інтереси своєї класи.

Отсі правди це десень великої повісті Івана Фран-ка під наголовком

ЗАХАР БЕРКУТ

а канвою, на котрій письменник виткав ці правди, служать прецікавий історичний мент в минулому українського народу, коли на наші Бескиди напали дикі монголи, щоби пограбувати маєтки, закрипо-стити людей і запанувати над краєм во віки.

У ЗАХАРІ БЕРКУТІ Іван Франко говорить не лише як письменник, але й як громадянин. Тут він не лише читача забавляє, але й освічує його, навчає й виховує.

ЗАХАР БЕРКУТ, історична повість Івана Франка, в твердій оправі — \$1.50.

Замовляйте в Книгарні „Свободи“

„SVOBODA“

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

роднього Дому. По спільнім обіді учасники вдалися до го-ловної салі Народнього Дому, де відбулася святочна части-на ювілею. Промовляли о-бидва згадані вже урядники, що безпереривно 15 літ ве-дуть союзову працю відділу і громади. Були й виступи тан-цюристів. Дописувач, як го-ловний контролер У. Н. Со-юзу, виголосив святочне сло-во та вказав на виховне значін-ня „Батька Союзу“ і „Свободи“ для української імміграції в Америці.

Бажанням союзовців з Іст Сейнт Луїсу й околиці є збіль-шити ради У. Н. Союзу, та бра-кує їм організатора — чоло-віка, що розуміє асекурацій-ний бізнес, а праці булоб до-волі. Це є нашою болячкою майже в усіх громадах.

Протестаційне віче відбуло-ся в нас в неділю, 19. червня, у великій салі Вікер Парк. Від-булося воно заходом О.Д.В.У., а не, як було пляновано, спіль-ними силами всіх шкагов-ських організацій. Гетьманці-державники, що дали ініці-ативу до скликання протеста-ційного віча, відмовилися від участі тому, що делегати ші-каговських товариств рішили чистий дохід розділити на ви-звольну боротьбу і „Просвіту“ у Львові. Вони жадали уста-ми свого делегата, Гриця Ма-тівева, щоб частину доходу удали на „гетьманську ви-звольну боротьбу“. Не дійшло на тіч тоді до згоди.

На вічу віддано пошану бл. п. Євгенові Коновальцеві, а проф. О. Грановський виго-ловив жалізне слово. На вічу промовляли ще о. П. Коваль-чик, Петро Дідик і редактор „Трайдену“, Вол. Дідик. В резолюції, що її ухвалено на вічу, таврується всіх наших окупантів і звертається увагу американському уряду і пресі на невідрадне положення українського народу на його рідних землях. Переведено зборку на визвольну боротьбу, що принесла \$133.

Чеська преса в Шкаго поле-мізує з польською з нагоди канонізації нового святого: Анджее Боболі. Чеський учений, Я. Совкуп, доказує, що Боболі це старе шляхоське чеське назвище, і що предки Боболі переселилися до Поль-щі за короля Вацлава II. А польський дослідник, о. Ян По-платек, доказує, що рід Бо-болів походить із польського Шлеська та мешкав довгі ро-ки в Сандомирі, де й уродив-ся новоканонізований святий, який за життя вважав себе „малополяніном“. Докази о-бох учених дуже переконливі, та не знають, кому вірити.

Злучені відділи У. Р. Сою-зу мали спільний пікнік у не-ділю, 19. червня, у Форест Презерв. Чистий дохід з пік-ніку призначено на закупно-потрібних приладів для спор-тові дружини Українського Робітничого Союзу. Живемо тепер у часі, коли в наших Союзах приходиться до слова молодь, а з нею і спорт. Що-би держати молодь при Союзі, треба дати їй змогу попису-ватися спортом. Отже орга-нізування молоді при допомі-спорту практикується вже і в Українським Робітничім Со-юзі, де сама молодь, при по-мочі пікніків, з допомогою старших, намагається роздобу-ти грошей на потрібне засоб-лення спортовими причадами. Добрий приклад для мо-лоді взагалі.

Німецький Співацький Фе-стиваль відбувся в Шкаго в днях 22—24 червня. Це вже 39-тий з черги фестиваль. У-часть у ньому взяли 10 тисяч хористів, що репрезентували 183 різні співацькі товари-ства німецької національнос-ти з різних сторін Америки. Фестиваль відбувся у величез-нім Інтернейшенел Амфітеатрі у Стак Ярдс.

Шкаговські німці виставили чотири хорові групи: чолові-чий хор з 1,500 голосів, жі-ночий з 700 голосами, міша-

ний з 2,500 людей і дитячий хор, що числив 3,000 дітей.

На фестиваль прибуло 100 тисяч людей, бо більше вже не стало місця, бо не лише всі салі Амфітеатру, але велика побічна площа були заповнені.

Пересічна українська неділя в нашому місті це дуже „биз“ день у житті українського гро-мадянина. Головно літом, ко-ли зачнется пікніковий сезон. В одну таку пересічну неділю влаштовують пікніки різні церковні, заповомові, політич-ні, несподівані і бізнесові ор-ганізації. І то не раз навіть ду-же близько себе, в ліснім ре-зерваті всього кілька дерев-дальше. Вони цілком пантели-чать чоловіка. Нарід не знає, на котрій пікнік іти. Бо одні і ті самі люди належать до різних українських організа-цій, а треба йти до всіх. Зви-чайно пересічний чоловік не може фінансово дати собі ра-ди, коли в один день треба

зайти до одних і других, тим-більше, що вони біля себе, як на ярмарку. І замість спочи-ти в холоді, бож це є цілком такого пікніку, український громадянин, що то в своїй до-бродушності хоче всюди бу-ти і всюди „стратити“, зму-чується так, якби цілий день у фабриці працював. У вислі-ді ті добрі пересічні люди тратять охоту мучитися на у-країнських пікніках, і коли прийде неділя, раннім ранком тікають з міста далеко від своїх. Не помагають промови до душі і до патріотизму, бо люди вже мають добру нау-ку з минулих років. Ось тому цьогорічні пікніки не вдають-ся, як було, коли бачимо, що на 42 тисячі українців у нашому місті на пікнік явля-ється всього 2—3 сотки лю-дей.

Такою пересічною неділею був у нас і день 19. червня б. р.

ЗАПРОШЕННЯ
УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ ВЕТЕРАНИ
міста ФІЛАДЕЛФІ
уряджують
ВЕЛИЧАВЕ СВЯТО
В НЕДІЛЮ, 10. ЛИПНЯ (JULY 10), 1938.
NEW CENTRAL PARK,
6401 NORTH SECOND STREET, PHILADELPHIA, PA.
у годині 1. сполудня.

ПРОГРАМА СВЯТА: 1. Вітськова Панахида за поглиблених Героїв аме-риканської і української армій. 2. Посвячення Пропорів. Відастся 21 салв в честь прапорів. 3. Промови. Привіт будуть вищі американські офіцери. Українці-Громадяни! Маємо повну надію, що клінч наш до вас дійде. Обов'язком кожного Громадянина України і українки, віддати честь і пошану нашим Героям, котрі віддали своє життя за Вітчизну. На наших святі буде багато американських офіцерів, тож покажіть, що ми добрі американські громадяни, і знемо, як віддати пошану.

По святі буде пікнік з забавою до пізньої ночі.

ВЕЛИКУ ПРОГУЛЬКУ

на великій пароплаві CALVERT по ріці Гудсон до
HOOX MOUNTAIN

уряджують

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ КЛУБ

І ЖІНОЧИЙ ВІДДІЛ

В НЕДІЛЮ, 10. ЛИПНЯ (JULY 10), 1938.

Корабель відходить з BATTERY PARK, NEW YORK, PIER A,
у годині 9. рано.

ПРОГРАМА ПРОГУЛЬКИ:

МУЗИКА, ТАНЦІ, СПОРТОВІ ЗАБАВИ ТА ВОДА ДО КУПАННЯ.

Ціна білетів в обі сторони наперед \$1.25, в день

прогульки \$1.50; діти до 12 літ 60 ц., при бовті 75 ц.

Повісаний Громадяни! Тому, що число прогульковців що року збільшується, цьогорічна прогулька буде більша від усіх попередніх і на найбільшій кораблі, на свіжій воззці, у гарнім парку над во-дою. Вам певно буде мило провести цей день між приятелями і знайомими. Першорядна музика під провідом Н. Антошкова, та бубон під власним зарядом зі смачними перекусками і холодними напінками. — Запрошуємо усіх місцевих і дооклицьких громадян до численної участі. Прогулька відбудеться без огляду на погоду. Білети можна набути кожного вечора у локалі Клубу, 59 St. Marks Place, N. Y. C. Tel. ALgonquin 4-7395. 152-3,6

УВАГА! ГАРТФОРД, КОНН., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
БРАТСТВО СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ,
відділ 277. Українського Народного Союзу,
устроює

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 3. ЛИПНЯ (JULY) 1938. РОКУ

у LIGHT HOUSE GROVE, GLASTONBURY, STATION 24.

Початок у 1. годині пополудні.

Дорогі Родимці! Бр. св. Івана Хрестителя запрошує гарт-фордських, а також позамісцевих громадян на цей Пікнік. Там буде нагода побачити знайомих і весело потанцювати на свіжій повітрі, при добрій музиці, смачній перекусці та здорових напінках. Все буде по знизжених цінах.

Вступ 25 центів, для дітей до 16 літ вільний.

За добру забаву та чесну обслугу ручить — Комітет.
Беріть „Бос“ (Bus) на розі State і Market Sts. і їдьте до 24-го
стейшну, а опис на право пішком.

ШУКАЮТЬ ДАЛІ ДОКАЗИ ШПИГУНСТВА.

Федеральний прокуратор Ламар Гарді, що вїхав з Нью Йорку до Європи на кораблі „Норманді“, щоб, як він каже, шукати далі в європейських краях слідів шпигунів у Злучених Державах. З ним поїхала його дочка, що має лишитися в школі у Франції.

